

LUCRAREA nr.5:

Sinteza sistemelor de reglare automată.

Criteriul modulului

1. Scopul lucrării:

Se va alege și acorda regulatorul automat de tensiune pentru un generator sincron cu ajutorul criteriului modulului (varianta Kessler).

2. Breviar teoretic

În practică de cele mai multe ori se dispune de un regulator standard (tipizat), sinteza SRA fiind centrată pe alegerea și acordarea regulatorului.

Alegerea regulatorului automat constă în stabilirea tipului de regulator (specializat sau unificat, continuu sau discret), precum și a legii de comandă.

Se poate recurge la una din următoarele căi:

- alegerea tipului de regulator și a legii de comandă pe baza experienței obținute în practica industrială: de exemplu, pentru reglarea temperaturii se poate alege un regulator continuu de tip PI sau PID, pentru reglarea nivelului de lichid dintr-un rezervor – un regulator tip P, etc;
- pe baza raportului τ/T unde τ este timpul mort iar T constanta de timp dominantă

Pentru un regulator standard PID introducerea uneia din componentele P, I sau D se face în funcție de următoarele observații:

- componenta P realizează o reglare cu ε_s , dacă procesul nu are pol în origine (această ε_s se poate micșora prin micșorarea BP dar cu riscul de a se pierde stabilitatea sistemului)
- componenta I conduce la $\varepsilon_s = 0$ la treaptă pe intrare însă mărește pe σ și t_i ;
- componenta D îmbunătățește performanțele dinamice însă menține o ε_s apreciabilă.

Legat de tipul procesului se pot face următoarele recomandări:

- procesele termice sunt în general lente și se pretează la reglaj I și D cu timpi mari;
- procesele de curgere sunt acțiuni rapide, se recomandă I cu timpi mari în schimb reglajul cu componentă D este mai greu de realizat;
- procesele de nivel de lichid depind de constanta lor de timp și de aceia trebuie studiate individual;

Acordarea regulatorului automat reprezintă ajustarea parametrilor acestuia corespunzător cerințelor procesului. Dacă această ajustare are în vedere o comportare a procesului în funcție de un anumit criteriu (de exemplu, durată minimă a procesului tranzitoriu, influență minimă a perturbațiilor, etc.), acordarea se numește acordare optimă.

Unul dintre criteriile ce realizează o acordare optimă este prezentat în continuare:

Criteriul modulului. Varianta Kessler

Este un criteriu ce permite realizarea unui optim din punct de vedere al perturbațiilor.

Se disting două situații importante:

- a) Funcția de transfer a părții fixate (procesul) nu conține poli în origine:

$$H(s) = \frac{K_f}{\prod_k (1 + sT_k) \prod_i (1 + sT_{\gamma i})}$$

unde T_k sunt constantele principale și $T_{\gamma i}$ constantele de timp parazite ($T_{\gamma i} < \min T_k$ de 5-10 ori). Dacă se notează cu $T_\Sigma = \sum T_{\gamma i}$ se rescrie:

$$H(s) = \frac{K_f}{(1 + sT_\Sigma) \prod_k (1 + sT_k)}$$

Pentru o astfel de funcție de transfer este necesar un regulator a cărui funcție de

transfer să fie de forma: $H_c(s) = \frac{\prod_k (1 + sT_k)}{2K_f T_\Sigma s}$

- b) Funcția de transfer a părții fixate (procesul) are un pol în origine:

$$H(s) = \frac{K_f}{s \prod_k (1 + sT_k) \prod_i (1 + sT_{\gamma i})}$$

Se alege pentru regulator o funcție de transfer: $H_c(s) = \frac{\prod_k (1 + sT_k)}{2K_f T_\Sigma s}$

Criteriul asigură precizia sistemului la intrare treaptă $\sigma=4.5\%$ și o durată a procesului tranzitoriu de $t_t=6.73T_\Sigma$.

Criteriul este destinat acordării optime a SRA destinate proceselor rapide (acționări electrice, reglajul de tensiune la generator, etc.)

3. Chestiuni de studiat:

- 1. Să se sintetizeze (determine):
  - a) funcția de transfer echivalentă a generatorului sincron (partii fixate)
  - b) funcția de transfer a regulatorului automat de tensiune la un generator sincron (cu ajutorul criteriului modulului), a cărei schemă funcțională bloc simplificată este dată în figura 1.

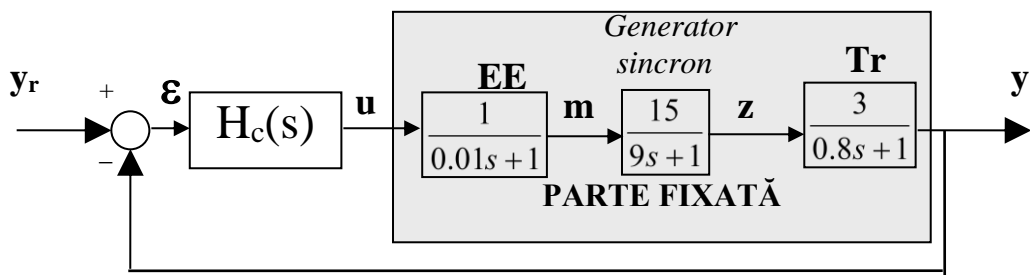

Fig.1. Schema funcțională

In Matlab/Simulink

2. Să se creeze un fișier Simulink care să conțină schema bloc din figura următoare înlocuind funcția de transfer a regulatorului calculată la punctul anterior. Se va alege timpul de simulare de 50 sec.

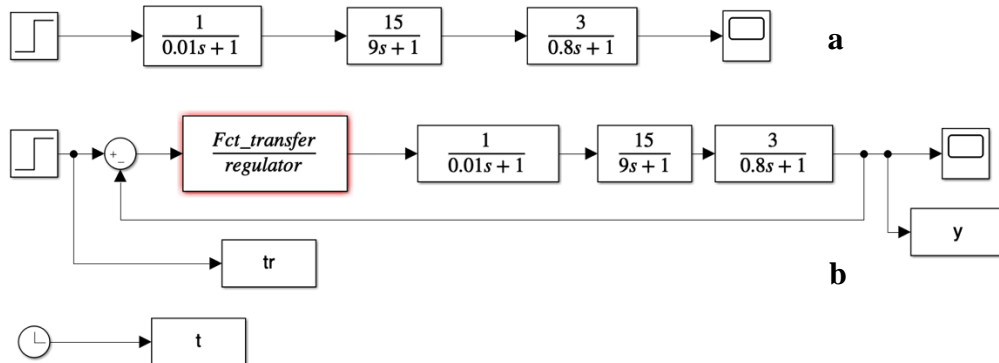

Fig.2. Schema de implementare Simulink: a) partea fixată; b) sistemul de reglare automată

3. Să se studieze, în cazul aplicării la intrare a unui semnal treaptă:
  1. răspunsul sistemului ce reprezintă partea fixată a SRA (figura 2 parte a)
  2. răspunsul sistemului pentru sistemul în buclă închisă (figura 2 parte a).
4. Să se aprecieze performanțele sistemului în buclă închisă, observându-se influența factorului de amplificare K_f , a constantelor de timp principale T_k , și a sumei constantelor de timp parazite T_Σ .

In Scilab/Xcos

2. Să se creeze un fișier Xcos care să conțină schema bloc din figura următoare înlocuind funcția de transfer a regulatorului calculată la punctul anterior. Pentru o buna vizualizare a graficului trebuie folosita functia zoom.

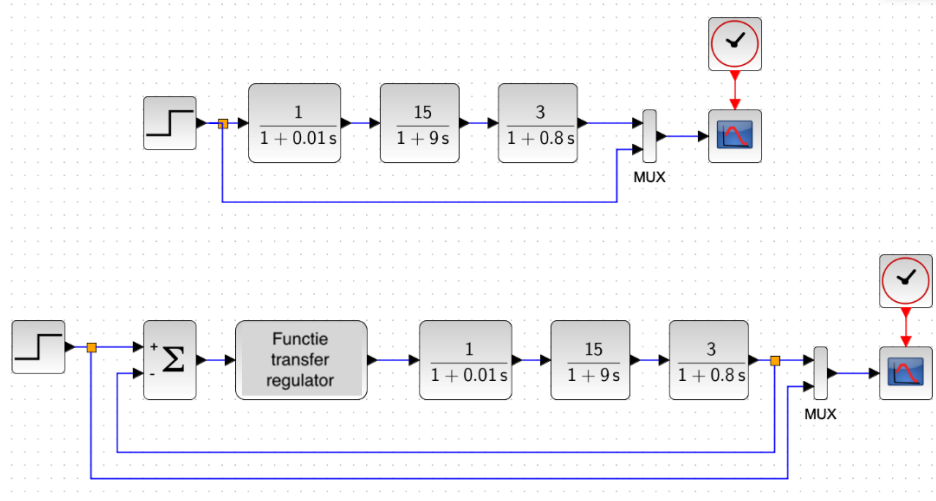

Fig.3. Schema de implementare Scilab/Xcos

3. Să se studieze, în cazul aplicării la intrare a unui semnal treaptă:
  1. răspunsul sistemului ce reprezintă partea fixată a SRA (figura 2 a)
  2. răspunsul sistemului pentru sistemul în buclă închisă (figura 2 b).
4. Să se aprecieze performanțele sistemului în buclă închisă, observându-se influența factorului de amplificare K_f , a constantelor de timp principale T_k , și a sumei constantelor de timp parazite T_Σ .